

РЕШЕНИЕ

№ 1347

гр. София, 30.11.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ТО VI-16, в публично заседание на първи ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Валерия Братоева

при участието на секретаря Снежана П. Тодорова
като разгледа докладваното от Валерия Братоева Търговско дело № 20221100900894 по описа за 2022 година

РЕШИ:

РЕШЕНИЕ №

гр. София, 30.11.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ТО, VI-16 състав в открито съдебно заседание на първи ноември две хиляди двадесет и втора година, в състав:

СЪДИЯ: ВАЛЕРИЯ БРАТОЕВА

при участието на секретар Снежана Тодорова, като разгледа докладваното търговско дело № 894 по описа за 2022 година, взе предвид следното.

Производството е по реда на чл. 694 ТЗ.

Образувано е по искова молба на „Е.“ ООД, ЕИК *****, предявена срещу „К.“ ООД (Н), ЕИК *****, със седалище гр. София, за установяване съществуването на неприети от синдика вземания, предявени с молба за предявяване на вземания, вх. № 317592 от 17.05.2021 г., както следва: вземане в размер на 491185,60 лева, придобито по силата на встъпване (суброгация) в правата на удовлетворения кредитор НАП в резултат на плащане на главница по ревизионен акт № 22002217003813-091-001/30.08.2018 г., ведно със

законната лихва от датата на плащането - 09.04.2021 г., с поредност на удовлетворяване по чл. 722, ал. 1, т. 6 ТЗ; вземане в размер на 499457 лева, придобито по силата на встъпване (суброгация) в правата на удовлетворения кредитор НАП в резултат на плащане на лихви по ревизионен акт 22002217003813-091-001/30.08.2018 г., ведно със законната лихва от датата на плащането - 21.04.2021 г., с поредност на удовлетворяване по чл. 722, ал. 1, т. 6 ТЗ относно лихвите преди датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност и по чл. 722, ал. 1, т. 9 ТЗ - за лихвите след датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност и вземане в размер на 0,80 лева, придобито по силата на встъпване (суброгация) в правата на удовлетворения кредитор НАП в резултат на плащане на главница и лихва за задължителна осигурителна вноска към УПФ, съгласно подадена от длъжника по реда на КСО декларация образец 6, вх. № 22250021300600551 за месец януари 2013 г., ведно със законната лихва от датата на плащането - 09.04.2021 г., с поредност на удовлетворяване по чл. 722, ал. 1, т. 6 ТЗ, съответно при условията на евентуалност вземанията се претендират в изравняване на неоснователно обогатяване по смисъла на чл. 59 ЗЗД, като депозираното от кредитора възражение срещу неприемането им било оставено без уважение от съда по несъстоятелността.

Ищецът „Е.“ ООД твърди, че заплатило публичните задължения на несъстоятелния длъжник при наличие на правен интерес да стори това и последиците на суброгацията следвало да бъдат зачетени, а при условията на евентуалност вземанията да бъдат приети за съществуващи като вземания за изравняване на неоснователно обогатяване по смисъла на чл. 59 ЗЗД.

Ответникът „К.“ ООД (Н) депозира отговор на исковата молба, в който признава исковете.

Ищецът в допълнителна искова молба прави искане за постановяване на решение при признание на иска, срещу което ответникът в допълнителния отговор не възразява.

С ДВ, бр. 105 от 30 декември 2016 г., е прието изменение в разпоредбата на чл. 694 ТЗ, като е предвидено, че синдикът е длъжен да участва в производството по ал. 1 – ал. 3, каквото е и настоящото такова, без това да го превръща в ответник по иска. Съобразяването на процесуалната норма е наложило синдикът на „К.“ ООД (Н), ЕИК *****, В. Г., да бъде конституиран като страна в настоящото производство, но същият не изразява становище по предявените искове във фазата на размяна на книга.

В проведеното съдебно заседание излага становище за неоснователност на исковете, тъй като с молбата за предявяване на вземанията не била представена декларация по чл. 180 ДОПК от „К.“ ООД (Н), като такава била представена едва с депозиране на възражението. Това представлявало изменение на основанието на предявените вземания, извършено след изтичане на срока по чл. 688 ТЗ, което било недопустимо. Общата норма на чл. 74 ЗЗД не била приложима при изпълнението на публични задължения, за които се прилагал ДОПК, който уреждал изрично случаите на наличие на правен интерес, а никоя от предвидените хипотези към предявяване на вземанията не била налице.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства по свое убеждение, намира от фактическа и правна страна следното:

Страните не спорят по осъществените в правната действителност факти, единствено спорни са породените от тях правни последици.

Не е спорно и вписванията по партията на „К.“ ООД (Н) установяват, че с решение № 260490/04.12.2020 г. по търг. дело № 1500/2020 г. на СГС, VI-10 състав, е открито производство по несъстоятелност на дружеството, поради настъпила на 31.12.2017 г. неплатежоспособност. Решението е обявено по партията на дружеството на 07.12.2020 г..

С молба, вх. № 262792/11.01.2021 г., изпратена по пощата на 07.01.2021 г. държавата чрез НАП предявила за принудително удовлетворяване в производството по несъстоятелност вземания, както следва: 491185,60 лева, представляващо главница по невлязъл в сила ревизионен акт № 22002217003813-091-001/30.08.2018 г., вземане в размер на 482400,43 лева – обезщетение за забава върху главницата до 04.12.2020 г., 409,35 лева – обезщетение за забава за периода 05.12.2020 г. – 07.12.2020 г., заедно със законната лихва след 08.12.2020 г., както и 0,71 лева – задължителна осигурителна вноска към УПФ, заедно със законната лихва от 08.12.2020 г. до погасяването □, **които предявени вземания са включени в списъка на приетите от синдика такива**, като депозирания от длъжника и друг кредитор възражения не са разглеждани по същество, поради оттеглянето им в съдебно заседание на 14.05.2021 г. и списъкът е одобрен с определение от 04.06.2021 г. без внасяне на изменения в частта на приетите публични вземания.

С молба, вх. № 317592/17.05.2021 г. „Е.“ ООД предявило в производството вече приетите за удовлетворяване публични вземания по ревизионен акт № 22002217003813-091-001/30.08.2018 г. и за задължителна осигурителна вноска към УПФ, съгласно подадена от длъжника по реда на КСО декларация образец 6, вх. № 22250021300600551 за месец януари 2013 г., в които твърди да се суброгира в резултат на извършени плащания на 08.04.2021 г. по отношение на главниците и на 21.04.2021 г. – по отношение на обезщетението за забава, установено в ревизионен акт № 22002217003813-091-001/30.08.2018 г., като изпълнението обосновава с правен интерес, произтичащ от предявен от НАП отменителен иск с правна квалификация чл. 216 ДОПК, по който „Е.“ ООД било ответник. Вземанията при условията на евентуалност претендирал и като вземане за изравняване на неоснователно обогатяване.

Извършените от „Е.“ ООД плащания на 08.04.2021 г. и на 21.04.2021 г. на процесните публични задължения не са спорни и се установяват от представените платежни нареждания, като от публичен изпълнител по изпълнително дело № 170252015/2017 г. по описа на ТД на НАП са извършени разпределения на постъпилите суми.

Синдикът включил така предявените вземания в списъка на неприетите такива, поради липса на условия за суброгиране по чл. 73 ЗЗД (съгласно отразеното в списъка), чл. 180 ДОПК и липсата на имуществено разместване по чл. 59 ЗЗД. Възражението срещу неприемане на вземанията съдът по несъстоятелността оставил без уважение с определение № 261244/04.05.2022 г., което обусловило правен интерес за ищеца „Е.“ ООД да проведе установителните иски, предмет на настоящото производство.

Други доказателства от значение за спора не са ангажирани.

Относно установителните иски с правна квалификация чл. 694, ал. 2, т. 1 ТЗ.

С оглед включване на предявените от „Е.“ ООД вземания в списъка на неприетите такива и отхвърлянето от съда по несъстоятелността на възражението му срещу списъка, защитата на претендираните субективни материални права на вземания ищецът е легитимиран да търси именно чрез провеждане на положителни установителни иски по чл. 694, ал. 2, т. 1 ТЗ, които следва да се приемат за процесуално допустими. Исковите обаче са неоснователни.

В случая „Е.“ ООД претендира да е носител на вземания, които удовлетворил при наличие на правен интерес за това, което произвело суброгационен ефект. Тези удовлетворени вземания обаче вече са били предявени от НАП и приети от синдика за удовлетворяване в производството от масата на несъстоятелността, съгласно обявления в търговския регистър списък. Затова същественият в настоящото производство въпрос е дали при предявено от кредитора НАП и прието в производството по несъстоятелност вземане, при последващо негово удовлетворяване от трето лице, което твърди суброгация, е необходимо това лице да го предяви отново или такова предявяване не се налага, тъй като погасеният вземането ще участва в разпределението по силата на встъпването в правата на удовлетворения кредитор.

В тази връзка следва да се разгледа института на суброгацията. В решение № 5 от 04.07.2016 г. по гр. д. № 2723/2015 г., Г. К., IV Г. О. на ВКС, е разяснено, че според правната теория суброгацията е институт по силата на който удовлетвореното от третото лице вземане на кредитора продължава да съществува в полза на третото лице и преминава върху него заедно с всичките му принадлежности. Суброгацията е способ за преминаване на вземания, а не за погасяване на задължения (задължението остава в правната сфера на длъжника). Суброгацията се определя като преминаване на правото на вземане от кредитора върху трето лице, което го е удовлетворило.

Съгласно разпоредбата на чл. 74 ЗЗД този, който е изпълнил едно чуждо задължение, като е имал правен интерес да стори това, встъпва в правата на кредитора. От правото да се встъпи в правата на удовлетворения кредитор - т. е. от суброгационното право се ползва не всяко трето изпълнило чужд дълг лице, а само това трето лице, което е имало правен интерес от изпълнението. Наличието на правен интерес за третото лице от изпълнението според трайно установената практика на ВКС означава, че облигационното отношение между кредитора и длъжника засяга конкретни имуществени права на третото лице. Затова и ако кредиторското качество придава ативна процесуална легитимация за провеждане на отменителен иск по отношение на третото лице, то има интерес от плащането, с оглед отпадане на тази процесуална легитимация.

Третото лице, което има правен интерес от изпълнение на чуждо задължение принципно има и регресно право срещу длъжника да иска да му възстанови това, което е престоирано на кредитора, освен ако изпълнението не е с дарствено намерение, т.е. дали се поражда и в какъв обем регресно право зависи от вътрешните отношения между длъжника и третото лице.

Съгласно чл. 73, ал. 1 ЗЗД всяко задължение може да бъде изпълнено от трето лице, дори против волята на кредитора, освен ако той има интерес от личното изпълнение на длъжника (такава хипотеза по отношение на публичноправните задължения по дефиниция не е налице, тъй като те са парични и изпълнението им не е свързано с личността на задълженото лице). Изпълнението от третото лице погасява вземането на кредитора и освобождава длъжника (спрямо удовлетворения кредитор), така както ако самият длъжник бе изпълнил. След изпълнението кредиторът не може да иска нищо повече от длъжника, тъй като тази облигационна връзка престава да съществува - тя е погасена от изпълнението. Плащането от трето лице създава облигационна връзка между платилия чуждото задължение и длъжника. Тези отношения обаче нямат никакво значение за удовлетворения кредитор. Съгласно чл. 74 ЗЗД третото лице се суброгира в правата на удовлетворения кредитор, ако е имало интерес да изпълни или пък има иск за неоснователно обогатяване по

чл. 59 ЗЗД, ако е изпълнило без да има интерес от това (защото суброгация няма) – така решение № 400 от 20.01.2015 г. по гр. д. № 1756/2014 г., Г. К., IV Г. О. на ВКС. Правата на удовлетворения кредитор преминават върху изпълнилия само поради извършеното от него престиране, което има погасителен ефект, но с модалитет – със заместване. Принципно всяко изпълнение погасява вземането, но при суброгацията въпреки изпълнението същото вземане продължава да съществува („надживява“ изпълнението – така А.К., „Облигационно право“, книга първа) и представлява една смесена операция с ефект на законна цесия.

Всъщност удовлетвореното вземане само променя носителя си, но правопораждащият го факт и конкретното му съдържание остават непроменени. Единствено поради интервенцията на третото лице в чуждото облигационно отношение се променя носителът на вземането, но то запазва всичките си характеристики, ако са налице предпоставките за суброгиране. Ако това не е така, т.е. при липса на правен интерес от изпълнението е налице разместване на блага, което е без основание (поради липса на правен интерес) и поражда иск за изравняване на неоснователно обогатяване в полза на третото лице.

В случая погасените от „Е.“ ООД вземания имат публичноправен характер, затова е необходимо да се съобрази приложима ли е нормата на чл. 180, ал. 1 ДОПК, която предвижда, че лице, което изпълни чуждо публично задължение, *установено с влязъл в сила акт* и неизпълнено в сроковете за доброволно изпълнение, встъпва в правата на публичния взыскател по отношение на направените обезпечения и реда на вземането в производството по несъстоятелност. Суброгацията в правата на публичния взыскател (по отношение на направените обезпечения и реда на вземането в производството по несъстоятелност), при изпълнение на чуждо публично задължение, предполага да е налице някоя от изрично предвидените хипотези, обосноваващи интерес от изпълнението. Приложимостта на разпоредбата обаче изисква публичноправното вземане да е установено с влязъл в сила акт, а вземанията, в които „Е.“ ООД твърди да се е суброгирал с оглед извършените плащания не са такива, тъй като към момента на извършване на плащанията е налице неприключило съдебно производство по оспорване на ревизионния акт, с който тези вземания са установени. Именно защото публичноправните вземания не са установени с влязъл в сила акт, няма основание за приложимост на разпоредбата на чл. 180 ДОПК и правният интерес от изпълнение на тези задължения на „К.“ ООД (Н) не следва да се ограничава до предвидените в чл. 180, ал. 1 ДОПК хипотези, в които настъпва суброгация в правата на публичния взыскател. Следва да се прилага общата уредба на суброгацията и преценката за наличие на правен интерес най-общо да се основава на наличието на ефект от изпълнението в правната сфера на „Е.“ ООД, а такъв, с оглед отпадането на активната процесуална легитимация на НАП в производство по предявен срещу „Е.“ ООД отменителен иск, е налице. Затова „Е.“ ООД е изпълнило публичноправни задължения на „К.“ ООД (Н), които не са установени с влязъл в сила акт, при наличието на правен интерес и се е суброгирало в правата на публичния кредитор, съгласно чл. 74 ЗЗД. Ето защо, кредиторът с приети вземания НАП е удовлетворен, без обаче да са погасени задълженията на „К.“ ООД (Н). Те продължават да съществуват, но вече спрямо изпълнителя ги трето лице – „Е.“ ООД, легитимирайки го като заместил държавата в права ѝ кредитор спрямо останалите кредитори и длъжника (масата на несъстоятелността). С други думи, извършеното плащане не води до увеличаване обема на задълженията на дружеството-длъжник „К.“ ООД (Н), а единствено обуславя промяна в персоналният състав на кредиторите с приети вземания, които са погасени чрез плащане, извършено след тяхното предявяване. Следователно налице е единствено промяна в носителя на приетите вземания, а не са налице нововъзникнали

вземания, които да са подлежали на ново предявяване.

Суброгацията транслира вземането от един правен субект в полза на друг, който в резултат на плащането встъпва в правата на кредитора по отношение на задълженото лице („К.“ ООД (Н)). Придобитото вземане не е различно от това, което вече е възникнало в правната сфера на удовлетворения кредитор – то е абсолютно същото вземане (публичноправни вземания по ревизионен акт и за осигурителна вноска), като единствено по силата на чл. 74 ЗЗД е променен техният носител, но не и задълженото лице – „К.“ ООД (Н), нито правопораждащия ги факт, затова ново тяхно предявяване не е било допустимо – те вече обременяват масата на несъстоятелността. В резултат на настъпилата суброгация вземанията на държавата (представявана от НАП), които вече са били предявени и приети за удовлетворяване в производството по несъстоятелност на „К.“ ООД (Н) изобщо не е следвало да бъдат предявени отново – за „Е.“ ООД не е съществувал правен интерес от депозиране на молба, вх. № 317592/17.05.2021 г., тъй като фактът на суброгацията при всички случаи ще следва да бъде съобразен от синдика при изготвяне на сметката за разпределение. В този смисъл молбата за предявяване на вземанията от страна на „Е.“ ООД е била процесуално недопустима, от една страна поради липса на правен интерес и от друга страна, тъй като е преклудирана – предмет на същата са вземания, които са възникнали преди решението за откриване на производство по несъстоятелност, а молбата е предявена след изтичане на сроковете по чл. 685, ал. 1 и чл. 688, ал. 1 ТЗ и е следвало да бъде върната по отношение на предпочитаното основание, без синдикът да се произнася по включване на вземанията в съответния списък, съответно в тази хипотеза не би се развило производство по реда на чл. 690 ТЗ, респ. да бъде провеждано и настоящото исково производство. Изводът на съда по несъстоятелността за процесуалната допустимост на молбата на „Е.“ ООД не може да бъде ревизиран в настоящото производство, което има за предмет разрешаването на спора съществуват ли предявените с молба, вх. № 317592/17.05.2021 г. вземания. А такива нови, самостоятелни вземания не съществуват. Съществуват публичните вземания на НАП, приети за удовлетворяване в производството по несъстоятелност на „К.“ ООД (Н), които са преминали към „Е.“ ООД в резултат на извършено от последното тяхно плащане. При суброгацията вземането единствено и само променя своя носител, не се новира и запазва характера си, поради което погасителното плащане от третото лице не представлява негов правопораждащ факт. Това означава, че никакви нови, различни от публичните вземания на НАП, които вече са били предявени и приети за удовлетворяване от масата на несъстоятелността, не са възникнали за „Е.“ ООД и затова не съществуват, което обуславя неоснователност на предявените искове на предпочитаното основание. Съществуват обаче приетите вземания на НАП, които са преминали в правната сфера на „Е.“ ООД, което поради извършеното плащане се явява техен носител.

Да се приеме, че „Е.“ ООД е носител на никакви самостоятелни вземания, означава дублирането им, което е недопустимо, а до такъв именно резултат би се стигнало, ако тези вземания се включат в списък на приетите вземания (наред с вече приетите вземания на НАП) или се приемат за съществуващи в настоящото производство. Веднъж включени в списъка на приетите вземания, публичноправните вземания на НАП продължават да обременяват масата на несъстоятелността и същите подлежат на удовлетворяване, но в полза на друг носител – суброгиралото се в правата на НАП „Е.“ ООД. Вземанията, на които по силата на суброгацията, носител е „Е.“ ООД, са вече ПРИЕТИ и синдикът е длъжен да съобрази факта на промяна на носителя им в хода на развитие на производството по универсално принудително изпълнение.

С оглед изложеното, вземанията, предявени с молбата на „Е.“ ООД, вх. № 317592/17.05.2021 г. не могат да се сметат за съществуващи, тъй като това се същите приети вземания на НАП, предявени с молба, вх. № 262792/11.01.2021 г., изпратена по пощата на 07.01.2021 г..

Посоченото от „Е.“ ООД евентуално основание за възникване на вземанията – изравняване на неоснователно обогатяване (чл. 59 ЗЗД) при липсата на правен интерес от изпълнението, е необходимо да се разгледа, поради извод за неоснователност на исковите на предпочитаното основание, но това предявено евентуално основание на исковите, също обуславя извод за несъществуване на вземанията на „Е.“ ООД. Както се посочи, само при липсата на правен интерес от извършване на плащането за платилия възниква вземане за изравняване на неоснователно обогатяване. При извод за „Е.“ ООД да е бил налице правен интерес да погаси вземанията на държавата, е налице суброгация и не е мислима хипотезата на неоснователно обогатяване.

Предявените искове се налага да се отхвърлят, но това не означава, че „Е.“ ООД не е носител на вземанията, в които се е суброгирало. Тези вземания на НАП при извършване на евентуално разпределение ще следва да бъдат третиращи като принадлежащи именно към правната сфера на „Е.“ ООД и то да получи следващите се за тяхното удовлетворяване плащания от масата на несъстоятелността.

С оглед изхода на спора за ищеца „Е.“ ООД не възниква право на присъждане на съдебни разноски, но следва в негова тежест да се възложи несъбраната при предявяването на исковите държавна такса, съгласно чл. 694, ал. 7 ТЗ, която възлиза на сума в размер на 9906,43 лева.

Така мотивиран Софийският градски съд,

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ предявените от „Е.“ ООД, ЕИК *****, срещу „К.“ ООД (Н), ЕИК *****, със седалище гр. София, обективно, кумулативно съединени искове, с правна квалификация чл. 694, ал. 2, т. 1 ТЗ, за установяване съществуването на неприети от синдика вземания, предявени с молба за предявяване на вземания, вх. № 317592 от 17.05.2021 г., както следва: вземане в размер на 491185,60 лева, придобито по силата на встъпване (суброгация) в правата на удовлетворения кредитор НАП в резултат на плащане на главница по ревизионен акт № 22002217003813-091-001/30.08.2018 г., ведно със законната лихва от датата на плащането - 09.04.2021 г., вземане в размер на 499457 лева, придобито по силата на встъпване (суброгация) в правата на удовлетворения кредитор НАП в резултат на плащане на лихви по ревизионен акт 22002217003813-091-001/30.08.2018 г., ведно със законната лихва от датата на плащането - 21.04.2021 г. и вземане в размер на 0,80 лева, придобито по силата на встъпване (суброгация) в правата на удовлетворения кредитор НАП в резултат на плащане на главница и лихва за задължителна осигурителна вноска към УПФ, съгласно подадена декларация образец 6, вх. № 22250021300600551 за месец януари 2013 г., претендирани при условията на евентуалност и като вземания за изравняване на неоснователно обогатяване по смисъла на чл. 59 ЗЗД.

ОСЪЖДА „Е.“ ООД, ЕИК *****, да заплати в полза на бюджета на Софийски градски съд, на основание чл. 694, ал. 7 ТЗ, сумата 9906,43 лева (девет хиляди деветстотин и

шест лева и четиридесет и три стотинки) – държавна такса за производството.

Решението може да се обжалва пред Софийския апелативен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните и е постановено при участието на В. Г. – синдик на „К.“ ООД (Н).

СЪДИЯ:

Съдия при Софийски градски съд: _____